

Mədəniyyət abidələri xalqımızın milli-mənəvi tarixi yaddasıdır

(Əvvəli 5-ci səhifədə).

Dünyada bu gün min-lərlə abidələr məhv olmaq təhlükəsindədir. Bu təhlükə xalqımızın yaratdığı möhtəşəm abidələrdən də yan keçməyib.

Torpaqlarımızın 20 fai-zinin işgali ilə əlaqədar həmin ərazilərdə qalmış milli mədəniyyət abidələrimiz qəddarcasına dağılımış, erməni təcavüzü-nə məruz qalmışdır. İşgal altında olan dünya əhəmiyyətli Azıx və Tağlar mağaraları, ən qədim in-san məskəni kimi YUNESKO-nun siyahısına düşmüşdür. Bu mağara-lardan tapılmış maddi-mədəniyyət nümunələri 1981-ci ildə Fransanın İnsan Muzeyində "Avropa-nın ilk sakinləri" adlı sərgidə nümayiş etdirilmişdir.

İşgal edilmiş torpaqlarımızda 500-ə qədər tarixi-memarlıq, 100-dən çox arxeoloji abidə, 22 mu-zey, 4 rəsm qalereyası, 46 milyon kitab və əlyaz-maları saxlanılan 927 ki-tabxana, 808 klub, 10 mədəniyyət və istirahət

parkı, 85 musiqi və incə-sənət məktəbi, 20 mədəniyyət sarayı, 4 dövlət teatrı qalmışdır.

Dövlət tərəfindən tarixi abidələrin qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılması istiqamətində böyük işlər həyata keçirilir. 1998-ci ildə "Tarix və Mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun qəbul edilməsi tarixi abidələrin qorunması, tədqiqi və müha-fizəsinin qanunvericilik qaydasında təsbit olunması bu sahədə görülən işlərin miqyasını daha da genişləndirmiştir.

Ölkəmizdə tarixi abidələrin tədqiqi, mühafizəsi və bərpası, mədəniyyət nümunələrinin beynəlxalq aləmdə təbliği istiqamətində böyük işlər görülür. Bütün bunlar Azərbayca-nın qlobal dünyaya öz maddi və mənəvi mədəniyyəti ilə birgə integrasiyasını təmin edir.

Anar RÜSTƏMLİ,
rayon mədəniyyət və turizm şöbəsinin məsləhətçisi.

Qəbələ respublikamızın böyük iqtisadi potensiala malik kənd təsərrüfatı rayonlarının sırasındadır. Rayonun kənd əməkçiləri ölkədə ərzaq bolluğu yaradılmasına hər il sanbalı töhfələr verirlər. Bu sırada 2013-cü ilin xüsusi yeri var. Ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı həyata keçirilən tədbirləri daha da gücləndirməyi, bu sahədə uzunmüddətli, dayanıqlı inkişafı təmin etməyi zərurət kimi qarşıya qoyan ölkə başçısı cə-

dali dəni, 14.100 ton meyve məhsulları istehsal etmişdilər. Bu da əvvəlki illərdəkində xeyli çoxdur.

İndi taxılçılıqda mühüm mərhələdir. Hami istəyir ki, də-ha çox məhsul yetişdirsin. Odur ki, taxılçılar məhsuldarlı-ğın artırılmasında mühüm rol oynayan azot gübresindən isti-fadə etməyə üstünlük verirler. Əkinçilər yaxşı bilirlər ki, azot məhsulu bire-üç dəfə artırır. Bunu nəzərə alaraq «Aqroli-

ekini davam edir. Yaxın günlər-də qarğıdalı əkininə başla-na-caq, əkin kampaniyası aprel ayının sonunda başa çatdırı-la-caqdır.

Əkin sahələrində ziyanverici lər və əlaq otlarına qarşı mü-barizə tədbirlərinə xüsusi önem verilir. Fermerlər və torpaq mülkiyyətçiləri tərəfindən son məlumatə görə bu məqsədlə əlaq otlarına qarşı 400 hektar, gəmricillərə qarşı 850 hektar sahə dərmanlanmışdır.

Qəbələdə yaz qayğıları

nab İlham Əliyevin qayğı və diqqəti sayesində son illər ölkənin bütün bölgələrində oldu-ğu kimi, Qəbələdə də aqrar bölmədə uğurlar qazanılmışdır.

Dövlət qayğısının ifadəsidir ki, keçən il sahibkarlar taxıl istehsalında öz sözünü demişdi-lər. Bildir taxıl istehsalını intensiv üsulla artırıb kəndlilər hər hektardan orta hesabla 25,2 sentner məhsul toplamış və ümumi taxıl istehsalını 65400 tona çatdırmışlar. Taxıl istehsa-lında «Gilan» MMC-nin, «Həsr-ət» fermer təsərrüfatının kollek-tivləri və digər kənd əməkçiləri irəlidə getmişdilər. Meyvə, tə-rəvəz və bostan məhsullarının istehsalında qazanılan müvəfəqiyətlər də son illərin uğurlarındandır. Ötən il kəndlilər 7082 ton kartof, 9430 ton tərəvəz, 1888 ton bostan, 327 ton qarğı-

zinq» ASC Qəbələ rayon filialı-nın gübresəpən aqreqatlarından istifadə edilərək, filialın xətti ilə getirilən gübre taxıl sahələrinə səpilmüşdür.

Hazırda Qəbələdə digər yaz-tarla işlərinə də start verilib. Qiş yuxusundan oyanan ana torpaq adamların isti nəfəsi, hərərətli əlləri ilə yavaş-yavaş cana gəlir. Duyulan yaz nəfəsi, bahar təravəti, bolluq həvəsi könlüllərdə xoş duyğular oyadır. Ən qızığın işlər kartof, tərəvəz, bostan, qarğıdalı əkinin sahələrində və meyvə bağlarında budama, gövdə ətraflarının bellənməsi, bağların cavanlaşdırılması işləri aqrotexniki qaydalarda aparılmışdır.

Ümumiyyətlə, rayon üzrə yaz-tarla işləri geniş miqyas alıb, hər yerdə qızığın iş gedir.

Aslan CƏLİLOV.

Dünyanı dəyişən uçuş və ya Azərbaycan peyki kosmosda

Düz 53 il bundan əvvəl 1961-ci ilin aprel ayının 12-də bəşər sivilizasiyasında yeni əneranın başlanğıcını bildirən hadisə baş verdi. İnsan oğlu Yer planetinin bütün qatlarını arxada qoyaraq əngin fəzaya uçdu. Rusyanın "Mayak" radiosunun əfsanəvi diktoru Lelitanın səsini eşidən hər kən-anlayırdı ki, sovet təyyarəcisi Yuri Qaqarinin kosmosa uçusu elm sahəsində dönyanın gedişini dəyişəcək hadisənin başlanğıcidır. Hələ o vaxt çox az adam bilirdi ki, dünyada ilk kosmonavtin fəzaya uçduğu "Soyuz-1" kosmik gəmisinin uçuşa hazır olduğu və sonra uçuşu müvəffəqiyyətlə bitirib yere endiyi barədə yüksək çinli zabitin raport verdiyi şəxs Azərbaycan oğlu, kosmik gəmilərin uçuşlarının əsas təşkilatlarından biri, SSRİ Kosmik Gəmilərin Uçuşlarının Hazırlanması və Həyata Keçirilməsi üzrə Dövlət Komissiyasının sədri general Kərim Kərimovdur. O dövrün qanunlarına görə məxfilik və təhlükəsizlik baxımdan Dövlət Komissiyası

sədrinin kimliyi gizli saxlanılır-di. Eşirdə yalnız generalın gur-sesi eşidilir, ekranda isə general papağının arxasından, salama qalxmış əlindeñ başqa heç nə görünmürdü. Illər keçdi, ancaq ötən əsrin 80-ci illərinin ortalarından sonra Azərbaycan xalqına məlum oldu ki, kosmosun fəth olunmasında onun qoynundan çıxmış övladlarının da böyük rol olsmuşdur. Bir zaman ancaq hərbi məqsədlər üçün kosmosa buraxılan süni peyklər və kosmik gəmilər get-ge-də həm də elm sahəsinə yönəldildi. Kosmik gəmilərin uçuşlarından sonra insan oğluna məlum oldu ki, yer planeti heç də düşünündüyü qədər böyük deyilmiş, eyni zamanda kosmosun fəthi nəinki yerüstünü, hətta yeraltıının öyrənilməsini asanlaşdırıldı.

Bu gün inamlı demək mümkündür ki, ötən əsrin 60-cı illərindən sonra bütün sahələrdə baş verən sürətli qloballaşma prosesi də kosmosun fəthinin məhsuludur.

Kompyuter, internet, peyk antennası və bu əsasda qu-

rulmuş dönyanın idarə edil-məsindən ən kiçik elektron texnikayadək hər şey ancaq kosmosun fəthindən sonra mümkün olmuşdur. Bu gün 50 il bundan əvvəlki nəinki beynəlxalq, hətta, ölkədaxili rabitə, informasiya, bank və sair sistemlərin işinin təşkilində çətinlik barədə fikirləşmək belə insanı vahiməyə salır.

Hazırda inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan bütün dövlətlər kosmosda öz sən-peyklərinin olmasına maraqlıdırlar. Bu, dövlətin digər dövlətlərin asılılığından, təzyiq vəsaitlərindən xilas olmasının əsas şərtlərindən birinə çevrilmişdir.

Vətənimiz Azərbaycanda da, necə deyərlər kosmik asılılıqdan qurtarmaq üçün böyük addımlar atılmışdır. Hələ ulu öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyinin birinci dönenində Bakı şəhərində kosmik tədqiqatlar elmi-tədqiqat institutu yaradılmışdı. 1980-ci illərin sonlarından bu institut fəaliyyətini dayandırıb, talan edildi. 1993-cü ilde

ümmümmilli liderin müstəqil dövlətimizdə hakimiyyətə qayıdıshi kosmik sahəyə diqqətin yenidən güclənməsinə səbəb oldu. Doğrudur, müstəqilliyin ilk illərində bu sahədə strateji uğur qazanmaq üçün kifayət qədər vəsait yox idi. Ancaq, dövlət büdcəmizdə imkan ya-randıqdan sonra kosmik tədqiqatların daha da dərinləşməsi həyata keçirildi, kosmosa öz peykimizin buraxılması aktual hal aldı. «Azərbaycan Respublikasında kosmik sənayenin yaradılması və tele-kommunikasiya peyklərinin orbitə çıxarılması haqqında» ölkə başçısının sərəncamı, həmçinin «Kosmik sənayenin yaradılması və inkişafı üzrə Dövlət Proqramı»nın təsdiq edilməsi ölkədə kosmik sahənin inkişafına əsaslı zəmin yaratdı. Azərbaycanın ilk peyki olan "AzəSpace-1" peyki te-leradio yayımı və telekommunikasiya xidmətlərinin göstərilməsi, eləcə də özəl və hökumət müştərilərinin tələblərinə cavab verən keyfiyyətli və dayanıqlı sistemin təmin edilməsi üçün nəzərdə tutulub.

Peykin istismarı və idarə edilməsi "Azərkosmos" ASC-nin mütəxəssisləri tərəfində hə-yata keçirilir.

Ölkəmiz ilk peykinin or-bite buraxılmasının çox böyük siyasi və iqtisadi əhəmiyyəti vardır. Birinci növbədə peykin buraxılması ilə ölkəmiz beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazandı. Peyk sa-yesində hazırda ölkəmizin ən ucqar nöqtəsində belə inter-nețe qoşulmaq, məsaflədən təhsil, səhiyyə və sair xidmet-lərən istifadə etmək mümkündür. Ölkəmiz mümkün olan hər hansı informasiya blokadası riskindən peyk vasitəsilə qorunmuş oldu. Peykımız vasitəsilə fövqəladə halların və təbii fəlakətlərin daha səmərəli idarə olunmasına nail olunacaqdır.

Ölkəmizin orbitə yolladığı peykin xidmətindən artıq bir neçə dövlət icarə qaydasında istifadə edir. Gələcəkdə onları sayıda daha da artacaqdır.

Bazar iqtisadiyyatının hökm sürdüyü, gündən-günə qloballaşan dünyamızda peyk sənayesi ən gəlirli sahə sayılır. Avropa Peyk Assosiasiyanın məlumatına görə peyk sənayesinə yatırılan 1 avro dövlət vəsaiti 47 avro gəlir gə-tirir.

Qüdrət SƏMƏDOV.